

USO E USO PROBLEMÁTICO DE INTERNET EN GALICIA

Introdución. Na década dos anos 60 do pasado século nace, a partir dun proxecto do Ministerio de Defensa de EEUU coñecido como ARPANET (Advanced Research Projects Agency Network) e con uso exclusivamente militar, internet. A pesar da súa relativa “mocidade”, o seu uso estendeuse e aumentou de forma rápida na sociedade¹. Internet tivo, e continua a ter, un gran impacto en diferentes campos, ben sexa o académico e de formación, o profesional, ou como no lecer.

Cunha enquisa do Instituto Nacional de Estatística [INE]² estimouse que en España, no ano 2017, o 85% da poboación con idades comprendidas entre 16 e 74 anos utilizou internet nos últimos 3 meses, sendo a prevalencia de uso similar nos homes e nas mulleres pero diferente en función do grupo de idade; así o uso entre a poboación de 16 a 24 anos estimouse no 98%. Galicia, cunha prevalencia de uso do 79% en poboación de 16 a 74 anos, é xunto a Castela-A Mancha, unha das comunidades autónomas con menor porcentaxe de usuarios².

Outro estudo, tamén realizado en España no ano 2016 [ESTUDES]³, e dirixido á poboación de 14 a 18 anos, estimou que o 99'6% da mocidade usaba whatsapp; o 97'9% redes sociais; e que o 6%, principalmente mozos, xogara no último ano cartos na internet. En Galicia, segundo datos do mesmo estudo, estas prevalencias de uso foron do 99'6%, 97'5% e 7'1%, respectivamente.

A pesar de todos os beneficios asociados, o uso disfuncional ou o abuso de internet pode xerar problemas de adición. A poboación máis vulnerable ao uso disfuncional de internet é a poboación máis nova⁴⁻⁶, especialmente os adolescentes⁷. Ora ben, compre salientar que hai poucos estudos orientados á poboación adulta.

As “adicións condutuais”, ou trastornos aditivos non relacionados con substancias, foron gañando protagonismo nos últimos anos a medida que aumentaba o uso de novas tecnoloxías, destacando entre elas a adición a internet. Este termo, adición a internet, que utilizou por primeira vez Young en 1998⁸, fai referencia a un problema emerxente que carece de criterios diagnósticos específicos, xa que non está incorporado nos manuais diagnósticos de referencia. Co paso do tempo a inconsistencia terminolóxica para referirse a esta condición é notoria e utilízanse, ademais do devandito “Adición a internet” outros termos como “uso patolóxico”⁹, “uso problemático”¹⁰, “uso excesivo”¹¹ ou “dependencia”¹². Debido á falta de consenso, de agora en diante neste documento empregárase o termo uso problemático de internet (UPI).

O UPI descríbese como un estado no cal un individuo perde o control do uso da Rede, utilizándoa de forma excesiva. Isto pode derivar nun deterioro ou malestar clinicamente significativo que afecta de forma prexudicial a súa vida¹³. As persoas que teñen un uso problemático de internet teñen un menor benestar físico, psicolóxico e social, que xera interferencias nas actividades cotiás e na relación cos seus familiares e círculo de amizades¹⁴.

A falta de criterios diagnósticos supón unha importante limitación cara a desenvolver un instrumento que permita estimar a prevalencia de UPI na poboación. Existen diferentes cuestionarios e escalas que miden diferentes aspectos relacionados co uso de internet e que permiten estimar a carga de UPI na poboación, pero as estimacións están influídas polo instrumento de medición empregado. En España empréganse diferentes escalas como a de Problemas Relacionados co uso da Internet (PRI)¹⁵, o Test de Adición a Internet¹⁶, o Cuestionario de Experiencias Relacionadas con Internet (CERI)¹⁷ ou a Escala de uso problemático de Internet en Adolescentes (EUPI-a)¹⁸.

En Europa, a prevalencia de UPI entre os adolescentes varía entre o 1'2%¹⁹-1'4%²⁰ e o 44%²¹. Varios estudos realizados en adolescentes españois estiman esta prevalencia en valores que varían entre o 5-6%²²⁻²⁴. Dous estudos realizados en Galicia nos últimos anos obteñen unhas prevalencias do 19'9%²⁵ e do 16'3%²⁶. Nestes estudos tanto as escalas empregadas como a definición de UPI foron diferentes.

Ata o de agora en Galicia non hai estudos que permitan coñecer como é o uso de internet ou a prevalencia de UPI na poboación, agás os realizados en poboación adolescente.

Os obxectivos deste estudo son: 1) coñecer a prevalencia do uso da internet na poboación galega, 2) caracterizar o uso e os usuarios da internet; 3) coñecer a prevalencia de UPI ou de estar en risco de UPI; e 4) caracterizar a poboación que ten ou está en risco de ter UPI; 5) caracterizar ás persoas que non usan internet.

Material e métodos. O SICRI implantouse en Galicia no ano 2005 e fundaméntase na realización de enquisas telefónicas, con periodicidade case anual, entre a poboación de 16 e máis anos que reside en Galicia, empregando un sistema CATI (computed-assisted telephone interview).

Os principais obxectivos do SICRI son coñecer a prevalencia de diferentes factores de risco para a saúde e a realización de prácticas preventivas na poboación.

A enquisa realizada en 2017 (SICRI-2017) deseñouse para garantir a representatividade da poboación definida en función do sexo e en catro grupos de idade: 16 a 24, 25 a 44, 45 a 64 e 65 anos en diante. A mostraxe foi aleatoria estratificada e empregouse como marco de mostraxe a base de datos de Tarxeta Sanitaria, que inclúe tanto teléfonos fixos como móbiles de todos os galegos que tiveron algún contacto co sistema sanitario, e que ten unha cobertura aproximada do 97% da poboación residente en Galicia. O traballo de campo levouse a cabo entre xaneiro e decembro de 2017.

No cuestionario do SICRI 2017 incluíronse preguntas específicas que permitían estimar a prevalencia autodeclarada de uso de internet. O uso defínese a partir da resposta afirmativa a unha pregunta “Nas últimas 4 semanas, utilizou internet para chatear, whatsapp, usar redes sociais, descargar música....?”. Aos que contestaban afirmativamente, preguntábaselles polo tempo que pasaran o día anterior utilizando whatsapp ou outros servizos de mensaxería instantánea; usando redes sociais; xogando a través de Internet a xogos de realidade virtual e a xogos nos que poida gañar cartos. A continuación incluíronse as 10 preguntas do cuestionario CERi co obxectivo de identificar problemas de adición a internet¹⁷. Estas preguntas tiñan 5 opcións de resposta que se puntuán de 4 a 0 (4-Sempre, 3-case sempre, 2-algunhas veces, 1-case nunca, 0-nunca). A puntuación total do cuestionario, que pode variar entre 0 e 40 puntos, usouse para clasificar aos usuarios de internet en tres grupos: “uso normal”, aqueles con < 18 puntos; “en risco de UPI”, aqueles con 18-25 puntos; e “UPI”, aqueles con puntuación maior de 25.

Os enquisadores advertían ao enquisado que non tivese en conta o tempo que utilizaba internet no traballo e que tivese en conta a conexión a internet tanto dende ordenadores coma dende dispositivos móbiles, tabletas ou teléfonos.

A partir desta información calculáronse distintas prevalencias, por sexo e grupos de idade: porcentaxe de persoas que usaron internet no último mes, en global e para cada tipo de aplicación; porcentaxe de usuarios que estiveron máis de 2 horas conectados a cada aplicación; e porcentaxe de persoas con UPI ou en risco de UPI.

Para caracterizar ás persoas que non usan internet analizáronse variables sociodemográficas (sexo, grupo de idade, país de nacemento, ámbito de residencia, situación laboral, nivel de estudos, convivencia en parella) e a autopercepción do estado de saúde. Para caracterizar o UPI ou o risco de UPI usáronse, ademais, a autopercepción do peso corporal e o tempo de conexión a servizos de mensaxería, redes sociais e xogos de realidade virtual. Nos dous casos estimáronse odds ratios (OR) mediante un modelo de regresión loxística no que se mantiveron as variables con $p < 0,005$.

A situación laboral no momento da enquisa definiuse a través dunha pregunta con seis opcións de resposta (traballa/en paro ou sen traballo/labores do fogar/pensionista/estudante/outra situación).

O nivel de estudos definiuse en tres categorías como estudos de nivel básico (educación primaria), medio (educación secundaria) e superior (universitarios).

O ámbito de residencia definiuse a partir da clasificación dos concellos en zonas de urbanización que elabora o Instituto Galego de Estatística, considerando tres categorías: ámbito rural, semiurbano e urbano.

A percepción en relación ao peso valorouse cunha única pregunta: “E en canto ao seu peso, como se ve vostede?” con cinco opcións de resposta (gordo/algo de exceso de peso/peso axeitado/algo delgado/moi delgado)

A percepción sobre o estado de saúde valorouse cunha única pregunta: “En xeral, como diría vostede que é o seu estado de saúde?” con cinco opcións de resposta (moi bo/bo/normal/malo/moi malo).

Para poder comparar as estimacións presentadas neste documento coas publicadas en España, a análise restrinxíuse ao grupo de 16 a 74 anos. A análise realizouse con Stata v14.2 e nos cálculos tívose en conta o deseño da mostra. Tanto as prevalencias como as OR preséntanse acompañados de intervalos de confianza ao 95% (IC_{95%}).

Información detallada do deseño e dos resultados do SICRI-2017 está dispoñible na páxina web da Dirección Xeral de Saúde Pública na seguinte [ligazón](#).

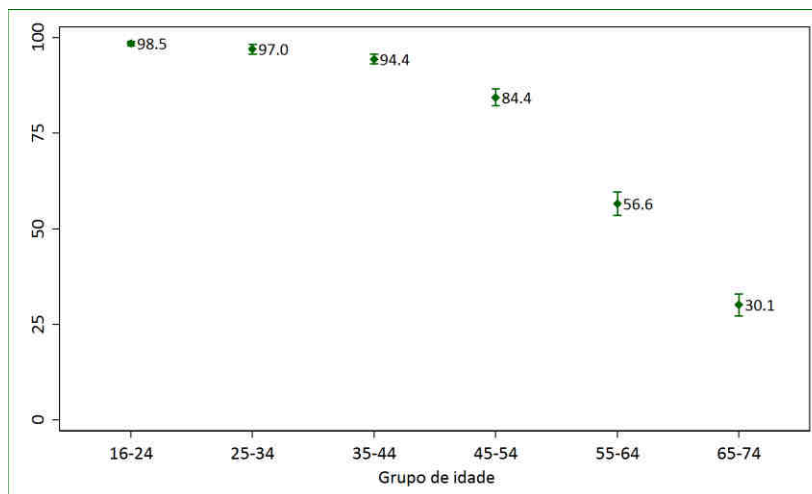
Os resultados que se presentan de agora en diante deben ser tomados con cautela, xa que é moi probable que as prevalencias presentadas estean infraestimadas debido a que se derivan da autodeclaración das condutas.

Resultados. No SICRI-2017 enquisáronse 7.841 persoas de 16 anos e máis, cunha taxa de resposta do 78%. Destas persoas, 6.875 tiñan idades comprendidas entre os 16 e os 74 anos.

O 74'8% (IC_{95%}: 73'8-75'8) da poboación galega de 16 a 74 anos usou Internet no mes previo á realización da enquisa. Non se atopan diferenzas en función do sexo, agás no grupo con idades comprendidas entre 45-54 anos, onde a prevalencia de uso entre as mulleres é 8 puntos porcentuais máis alta que nos homes (80 vs. 88%). En función do grupo de idade as prevalencias varían de xeito considerable (Figura 1). Así, na poboación menor de 45 anos a prevalencia de uso está por riba do 95% e na poboación de 45 a 74 anos non chega ao 60%.

Aínda que a análise se restrinxe a poboación de 16 a 74 anos, compre salientar que o 65'3% (IC_{95%}: 64'4-66'2) da poboación galega de 16 anos en diante usou Internet no mes previo á realización da enquisa, e que a prevalencia de uso entre a poboación de 75 anos e máis foi do 6'8% (IC_{95%}: 5'3-8'4).

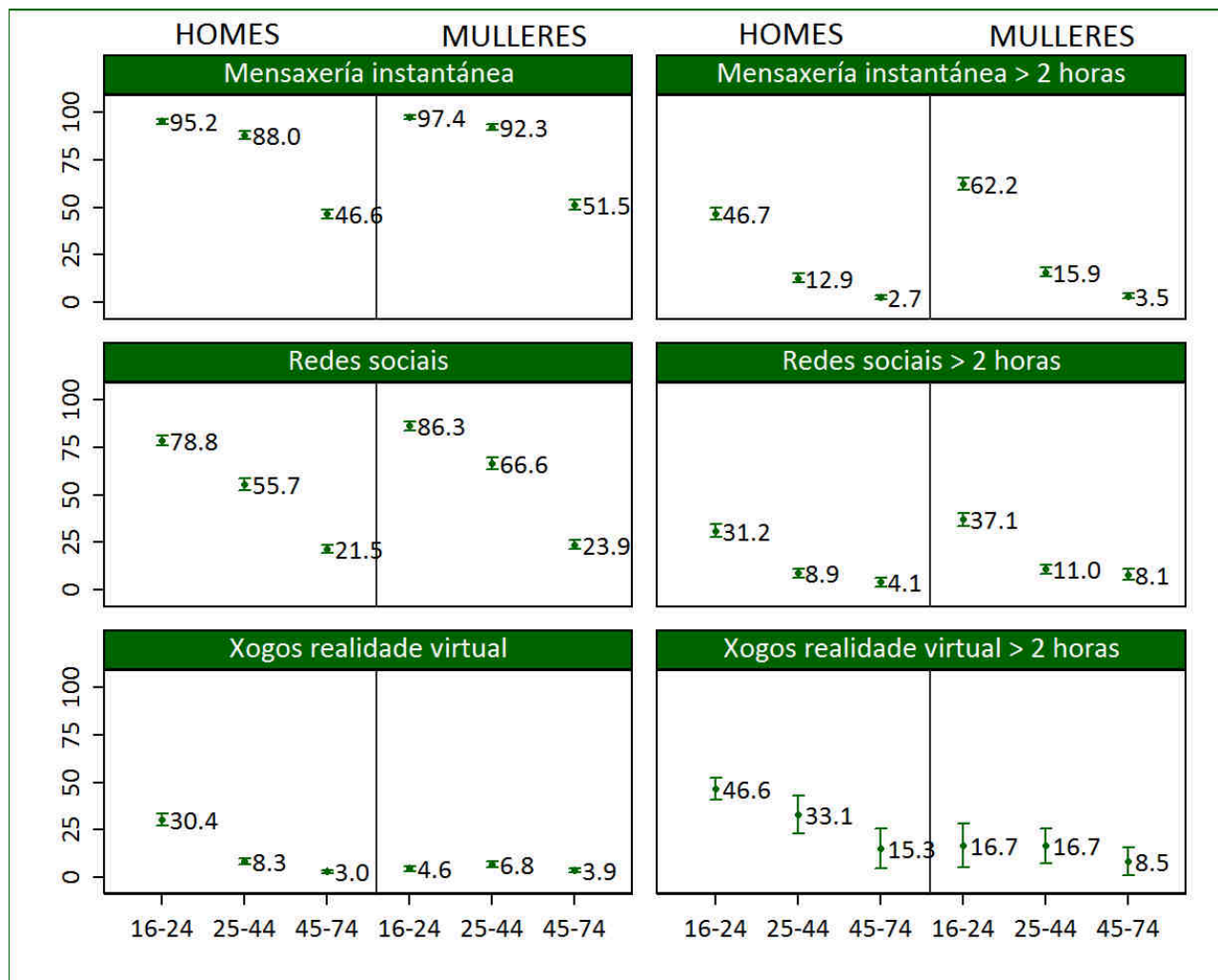
Figura 1.- Prevalencia (%), co seu IC_{95%}, de persoas de 16 a 74 anos que usaron internet nas 4 últimas semanas, por grupo de idade, en Galicia durante 2017.

Os usuarios da internet declararon de forma maioritaria a utilización de aplicacións de mensaxería instantánea, como whatsapp, e de redes sociais, seguidas a moita distancia dos xogos de realidade virtual. Son os individuos máis novos (16-24 anos) os que fan un maior uso de todas as opcións. Nas mulleres obtéñense unhas prevalencias de utilización algo máis altas que nos homes en canto a aplicacións de mensaxería instantánea e, sobre todo, de redes sociais. Pola contra, son os homes os que teñen prevalencias máis altas no uso de xogos de realidade virtual e en xogos de apostas a través da Rede. Estas diferenzas en canto ao sexo son máis evidentes no caso dos xogos de realidade virtual (Figura 2), e no grupo de 16 a 24 anos.

son de declaración obrigatoria urxente ao SAEG todos os casos de enfermidade con:
Febre > 38º C, exantema máculo-papular e: tose ou rinite ou conxuntivite.

Figura 2.- Porcentaxe de persoas de 16 a 74 anos que usaron cada opción de internet, e porcentaxe de usuarios que estiveron máis de 2 horas conectados, por sexo e grupo de idade, en Galicia durante 2017.

Máis polo miúdo, destaca que o 67'7% (IC_{95%}: 66'6-68'8) dos galegos de 16 a 74 anos declararon que na semana anterior á enquisa utilizaran aplicacións de mensaxería instantánea como whatsapp. A prevalencia de uso é similar en función do sexo, tanto en global como nos diferentes grupos de idade, malia que as prevalencias sexan lixeiramente máis altas nas mulleres. A prevalencia de uso diminúe a medida que avanza a idade [Razón de prevalencias entre os dous grupos extremos (RP) de 2'0 (IC_{95%}: 1'9-2'0)]. En canto ao tempo de uso, o 54'4% dos galegos de 16 a 24 anos que usaron mensaxería instantánea pasaron máis de 2 horas ao día utilizándoas; esta porcentaxe supera o 60% no caso das mulleres (Figura 2).

O 41'6% (40'4-42'8) dos galegos declararon que na semana anterior á enquisa utilizaran redes sociais. A prevalencia de uso é máis alta entre as mulleres, tanto en global [(39'2% (IC_{95%}: 37'6-40'8) vs. 43'9% (IC_{95%}: 42'3-45'5)] como nos diferentes grupos de idade. A prevalencia de uso diminúe a medida que avanza a idade (RP=3'6, IC_{95%}: 3'4-3'9). En canto ao tempo de uso de redes sociais, o 34'2% dos usuarios de 16 a 24 anos pasaban máis de 2 horas ao día utilizándoas; esta porcentaxe é superior entre as mulleres (Figura 2).

A prevalencia de uso de xogos de realidade virtual é anecdótica na poboación de 45 a 74 anos. O uso de xogos de realidade virtual é máis frecuente entre a poboación de 16 a 24 anos, nos que a prevalencia é do 17'8% (IC_{95%}: 16'1-19'5), sendo máis frecuente entre os varóns [30'4% (IC_{95%}: 27'4-33'4) vs. 4'6% (IC_{95%}: 3'2-5'9)]. Aínda que a prevalencia de uso a calquera das idades contempladas é máis baixa que a de uso de mensaxería instantánea ou de redes sociais, hai que ter en conta un aspecto relacionado co tempo de uso. A porcentaxe de xogadores de 16 a 74 anos que declararon participar nestes xogos 2 horas seguidas ou

son de declaración obrigatoria urxente ao SAEG todos os casos de enfermidade con:
Febre > 38º C, exantema máculo-papular e: tose ou rinite ou conxuntivite.

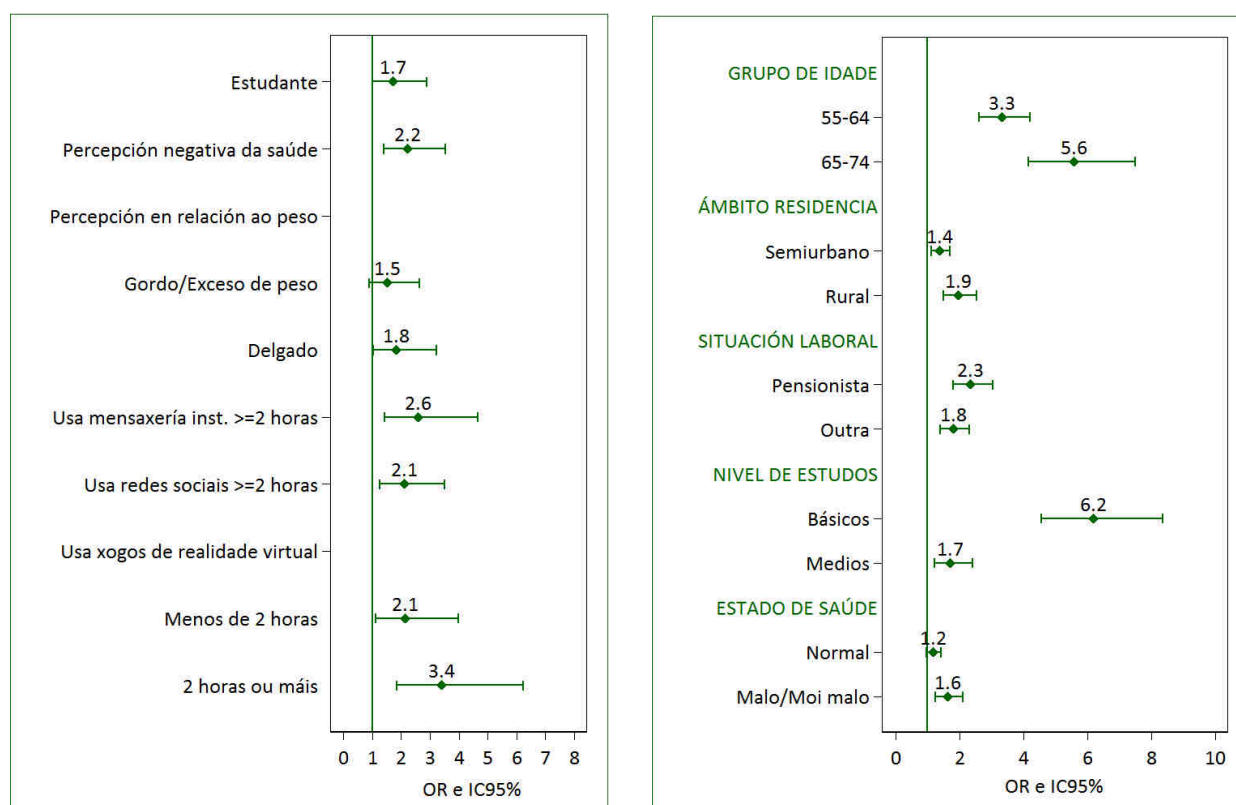
máis ao día acada o 25'7% (IC_{95%}: 21'9-29'4). Estas prevalencias diminúen ata o 15'0% (IC_{95%}: 14'1-15'9) no caso da mensaxería instantánea, e ao 13'3% (IC_{95%}: 12'1-14'4) no caso das redes sociais (Figura 2)

Xogar cartos por internet é infrecuente, e a prevalencia máis alta obsérvase nos varóns de 16 a 24 anos, 2'3% (IC_{95%}: 1'3-3'3). No grupo de idade de 25 a 44 anos esta prevalencia é do 0'6% (IC_{95%}: 0'3-1'0).

A prevalencia de UPI ou de ter risco de UPI entre os galegos de 16 a 74 anos é do 1'0% (IC_{95%}: 0'8-1'3), afectando a 21.084 persoas (IC_{95%}: 16.648–25.520); destes o 0'1% (IC_{95%}: 0'0-0'1) teñen UPI, isto é 1.652 persoas (IC_{95%}: 570-2.834). A prevalencia poboacional de UPI ou risco de UPI concéntrase na poboación de 16 a 24 anos. Neles chega ata o 5'2% (IC_{95%}: 4'2-6'2), estando a meirande parte en risco (4'7%, IC_{95%}: 3'7-5'7) en risco e non en UPI (0'5%, IC_{95%}: 0'2-0'8). Non aparecen diferenzas en función do sexo.

Na poboación de 16 a 24 anos que usa internet, ser estudante, ter una percepción negativa do estado de saúde, non percibir un peso axeitado ou pasar máis de 2 horas usando mensaxería instantánea, redes sociais ou xogos de realidade virtual aumenta a probabilidade de ter UPI ou estar en risco de UPI. Compre salientar que esa probabilidade é aproximadamente do dobre nos mozos que usan Internet máis de 2 horas ao día, con independencia do tipo de uso (Figura 3).

Figuras 3. Características que se asocian (OR co seu IC_{95%}): Esquerda: co uso problemático de internet (UPI) ou a estar en risco de UPI na poboación de usuarios de 16 a 24 anos; dereita: con non usar internet na poboación de 45 a 74 anos. En ambos os dous casos, en Galicia durante 2017.

Para caracterizar o non uso de internet na poboación galega a análise restrínxese á poboación de 45 a 74 anos, xa que o uso entre os de menos idade é case universal. Así, neste grupo de idade, entre aqueles que teñen máis idade, que viven nun ámbito diferente ao urbano (ie, rural ou semiurbano), pensionistas, con menor nivel de estudos e cunha percepción negativa do estado de saúde a probabilidade de non usar internet é maior (Figura 4).

Entre estas variables destaca o nivel de estudos; así, en comparación coa poboación que ten estudos superiores, aqueles cun nivel básico teñen 6'2 veces máis probabilidade de non usar internet. Ademais obsérvase a influencia da idade no uso de internet, e ao comparar aos máis novos deste grupo (45-54) cos

de idade máis avanzada (65-74), estes últimos teñen 5'6 veces máis probabilidade de non usar internet (Figura 3).

Resumo e comentario. A prevalencia de uso de internet na poboación galega de 16 a 74 anos estímase no 75%. Esta prevalencia é similar á estimada na enquisa do INE 2017 para Galicia (79%) e inferior ao 85% estimado para España en conxunto. Débese ter en conta que o período de referencia de uso de internet en ambos estudos é diferente. Así na enquisa do INE preguntábase pola utilización nos 3 meses anteriores á entrevista, e neste estudo preguntouse polo mes anterior.

A prevalencia de uso de internet máis alta obsérvase entre a poboación menor de 45 anos, na que supera o 90%, acadando no grupo de 16-24 anos o 98'5%.

O non uso de internet concéntrase entre a poboación de 45 a 74 anos, se ben a probabilidade de non uso aumenta ao aumentar a idade dentro deste grupo. Destaca que, as persoas con menos probabilidade de uso son as que teñen menor nivel de estudos.

En Galicia estímase que o 0'1% da poboación ten un UPI, alcanzando esta porcentaxe o 0'5% no grupo de idade de 16 a 24 anos. Se ben entre os mozos de 16 a 24 anos destaca que o 4'7% están en risco de ter un UPI.

Os mozos de 16 a 24 anos que utilizan xogos de realidade virtual ou que usan programas de mensaxería instantánea ou redes sociais máis de 2 horas, e que perciben a súa saúde como mala ou moi mala teñen máis probabilidade de ter un UPI.

Aínda que múltiples investigacións estudaron e continúan a estudar a adición a internet, non existen datos fidedignos sobre a súa prevalencia global, variando notablemente as estimacións dun estudo a outro segundo o país no que se realizaron. Son necesarias definicións e terminoloxía máis consensuada para reducir as discrepancias atopadas. Como xa se comentou, ata o de agora a “adición a Internet” non consta nos manuais diagnósticos de referencia. Con todo, na sección III do manual DSM-5 incorporouse, como entidade diagnóstica emerxente que require investigación adicional, o trastorno do xogo por Internet (IGD) e considerouse o trastorno do xogo patolóxico ou ludopatía (GD) como unha adición condutual²⁷. Isto suxire a posibilidade de que nas vindeiras edicións do manual pódanse incorporar outras condutas, coma a adición a internet, baixo o mesmo enunciado de “adicións condutuais”²⁸.

Referencias.

- ¹ Eurostat. Survey on Information and Communications Technology (ICT) usage in households and by individuals. 2015.
- ² Instituto Nacional de Estadística. Encuesta sobre Equipamiento y Uso de Tecnologías de información y Comunicación en los hogares (Año 2017)
- ³ ESTUDES 2016. Encuesta sobre uso de drogas en enseñanzas secundarias en España.
- ⁴ Echeburua E, de Corral P. Adicción a las nuevas tecnologías y a las redes sociales en jóvenes: Un nuevo reto. *Adicciones* 2010; 22: 91-6.
- ⁵ Ruiz-Olivares R et al. Análisis de comportamientos relacionados con el uso/abuso de internet, teléfono móvil, compras y juegos en estudiantes. *Adicciones* 2010; 22: 301-10.
- ⁶ Bouñoso M et al. Substance use or abuse, internet use, psychopathology, and suicidal ideation in adolescents. *Adicciones* 2017; 29: 97-104.
- ⁷ Leung L. Stressful life events, motives for internet use, and social support among digital kids. *Cyberpsychol Behav* 2007; 10: 204-14.
- ⁸ Young, K.S. Internet Addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychol Behav* 1998; 1: 1237-44.

- ⁹ Morahan-Martin J, Schumacher P. Incidence and correlates of pathological Internet use among college students. *Computers in Human Behavior* 2000; 16: 13-29.
- ¹⁰ Caplan, S. E. Problematic Internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behavior* 2002; 18: 553-75.
- ¹¹ Hansen, S. Excessive Internet usage or "Internet addiction"? The implications of diagnostic categories for student users. *Journal of Computer Assisted Learning* 2002; 18: 232-36.
- ¹² Rahmani S, Lavasani MG. The relationship between Internet dependency with sensation seeking and personality. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 2011; 30: 272-7.
- ¹³ Young K, Nabuco de Abreu C. Internet Addiction: A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment. [2011].
- ¹⁴ Kalmus V et al. Internet and child well-being. In: Ben-Arieh A, Casas F, Frønes I, Korbin JE (eds) Handbook of child well-being: theories, methods and policies in global perspective. 2014; pp 2093-133
- ¹⁵ Gracia M et al. Problemas conductuales relacionados con el uso de Internet: Un estudio exploratorio. *Anales de Psicología* 2002; 18: 273-92.
- ¹⁶ Echeburúa, E. ¿Adicciones sin drogas? Las nuevas adicciones. [2011].
- ¹⁷ Beranuy M et al. Validación de dos escalas breves para evaluar la adicción a Internet y el abuso de móvil. *Psicothema* 2009; 21: 480-85.
- ¹⁸ Rial-Boubeta A et al. EUPI-a: Escala de Uso problemático de Internet en adolescentes. Desarrollo y validación psicométrica. *Addiciones* 2015; 27: 47-63.
- ¹⁹ Tsitsika A et al. Internet addictive behavior in adolescence: A cross-sectional study in seven European countries. *Cyberpsychol Behav Soc Netw* 2014; 17: 528-35.
- ²⁰ Blinka L et al. Excessive internet use in European adolescents: What determines differences in severity? *Int J Public Health* 2015; 60: 249-56.
- ²¹ Durkee T et al. Prevalence of pathological internet use among adolescents in Europe: Demographic and social factors. *Addiction* 2012; 107: 2210-22.
- ²² Fernández Villa T et al. Problematic Internet Use in University Students: associated factors and differences of gender. *Addiciones* 2015; 27: 265-75.
- ²³ Lopez-Fernandez O et al. The Problematic Internet Entertainment Use Scale for Adolescents: Prevalence of problem Internet use in Spanish high school students. *Cyberpsychol Behav Soc Netw* 2013; 16: 108-18.
- ²⁴ Carbonell X et al. Problematic Internet and cell phone use in Spanish teenagers and young students. *Anales de Psicología* 2012; 28: 789-96.
- ²⁵ Gomez P et al. Evaluation and early detection of problematic Internet use in adolescents. *Psicothema* 2014; 26: 21-6.
- ²⁶ Gómez P et al. Screening of problematic Internet Use Among Spanish Adolescents: Prevalence and Related Variables. *Cyberpsychol Behav Soc Netw* 2017; 20: 259-67.
- ²⁷ Petry NM, O'Brien CP. Internet gaming disorder and the DSM-5. *Addiction* 2013; 108: 1186-7.